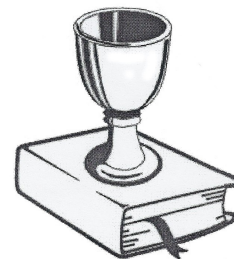

KALVÍN

Zborový list

Ročník VI. Číslo 3.

Máj 2015

Nepredajné

Svätodušné sviatky – kázeň

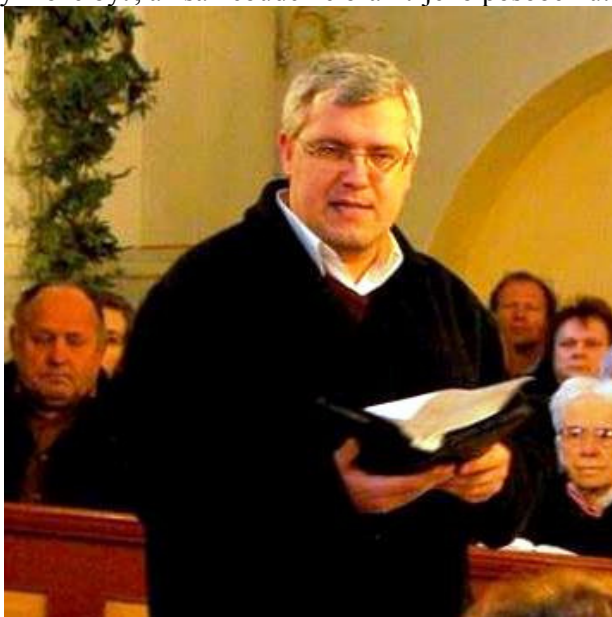
Juraj Brecko

Lekcia: Skutky 2: 1-17, 36 - 39

Text: „Ale Radca, ten Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, Ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril.“ Jn 14,26

Svätodušné sviatky nám pripomínajú význam Ducha Svätého - tretej osoby Božej trojice. Duch Svätý je spomedzi osôb Božej trojice snáď najmenej známy, ale predsa Pán Ježiš nám o ňom povedal dosť veľa, aby sme si mohli uvedomovať Jeho význam.

Náš dnešný hlavný text nám hovorí takpovediac o učiteľskej funkcii Ducha Svätého. Pán Ježiš povedal svojim učeníkom: „Ale Radca, ten Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, Ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril.“ Povedal to vo chvíli, keď ich pripravoval na svoj odchod. Dokedy bol s nimi, tak ich vyučoval On sám, teraz im sľubuje iného Radcu, ktorý ich bude vyučovať. Výraz Radca je však iba jedna z možností prekladu, grécke slovo „parakletos“ môžeme preložiť aj ako Pomocník, Obranca, Utešiteľ. Tým všetkým pre nás Duch Svätý môže byť, ak sa nebudeme brániť jeho pôsobeniu.

Dnes sa však sústreďme na Jeho učiteľskú funkciu. Pán Ježiš hovorí, že Duch Svätý vysvetlí význam Jeho slov

a bude ich učeníkom pripomínať. A Duch Svätý je naozaj dobrý učiteľ. Pozrime sa do Skutkov apoštolov 4, 8 – 12: „Nato Peter, naplnený Duchom Svätým, odpovedal im: Vodcovia ľudu a starší! Keďže nás vyšetrujete dnes pre dobrý skutok na nemocnom človeku, ako bol uzdravený, vedzte teda vy všetci, aj všetok ľud izraelský, že tento človek stojí pred vami zdravý v mene Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ale Boh Ho vzkriesil z mŕtvych. Toto je ten kameň, ktorý ste vy, stavitelia, zavrhlí, ale ktorý sa stal uholným kameňom. A nieto spasenia v nikom inom, lebo nebolo dané pre ľudí iné meno pod nebom, v ktorom by sme mali dôjsť spasenia.“ Peter takouto múdrosťou odpovedal na otázku popredných mužov: „Na druhý deň zhromaždili sa ich poprední mužovia, starší a zákonníci v Jeruzaleme, aj veľkňaz Annáš a Kaifáš, Ján Alexander a všetci, ktoríkoľvek boli z rodu veľkňazského; postavili ich do prostriedku a vypytovali sa: Akou mocou a v mene koho ste to učinili?“ (Sk 4,5–7) Peter sa vysokopostavených a mocných protivníkov nezľakol, ale odpovedal, múdro a presvedčivo. Veľmi ich to prekvapilo: „Keď videli smelosť Petrovu a Jánovu a dozvedeli sa, že sú neučení a prostí ľudia, divili sa; lebo ich poznali, že boli s Ježišom.“ (Sk 4,13) Čudovali sa ich múdrosti, lebo Peter a Ján nemali veľké vzdelanie, ale my sa nemusíme čudovať. Peter a Ján mali dvoch vynikajúcich učiteľov. Najprv ich učil Pán Ježiš a potom Duch Svätý. Sice často slová Pána Ježiša nepochopili. Napríklad vôbec nechápali predpoveď o vzkriesení Pána Ježiša. Pán Ježiš to však dobre vedel a zmienil sa o tom, že budú ešte potrebovať, aby Duch Svätý pokračoval v ich vyučovaní: „Ešte mnoho vám mám povedať, ale teraz neznesiete. Keď však príde On, Duch pravdy, uvedie vás do všetkej pravdy, lebo nebude hovoriť sám od seba, ale bude hovoriť, čo počuje; a bude vám zvestovať aj budúce veci.“ (Jn 16 12-13)

Učeníkom sa po zoslaní Ducha Svätého mnohé veci vyjasnili a konečne pochopili význam Kristovho kríža, ktorý nevedeli pochopiť počas Kristovho života na tejto zemi. Peter a Ján boli jednoduchí rybári a predsa ich Duch Boží obdaril veľkou múdrosťou, aby vedeli spravovať prvú cirkev.

Podobne jeden hodnostár z Ríma v husitskej dobe sa pri návšteve husitského mesta Tábora vyjadril, že ženy v Táboře poznajú Bibliu oveľa lepšie ako kňazi v Ríme. Neznamená to, že teologické vzdelanie nie je dôležité. Napríklad Pavol, ktorý mal oveľa vyššie vzdelanie, má v Písme oveľa viac listov, práve Pavol sformuloval zásady kresťanského učenia. Jeho list Rimanom sa považuje za kľúč pochopenia celého Písma a Božieho plánu spasenia. List Rimanom mal veľký vplyv aj na reformáciu, keďže veľmi jasne a systematicky vysvetľuje ako Boh zachraňuje človeka. Apoštol Pavol využil svoje nadanie, múdrosť a vzdelanie na službu Kristovi, ale to sa stalo až potom ako Duch Svätý mu dal porozumieť Božej pravde. Pri svojej službe sa predovšetkým spoliehal na pomoc Ducha Svätého: „*Aj ja, keď som prišiel k vám, bratia, prišiel som nie s vybranými slovami, alebo s múdrosťou zvestovať vám svedectvo o Bohu; lebo som si umienil, že medzi vami nebudem vedieť nič iné, jedine Ježiša Krista, a toho ukrižovaného. A ja som bol u vás i slabý i bojzlivý a veľmi prestrašený, moja reč a moja kázeň nebola v presvedčivých slovách múdrosti, ale v dokazovaní Ducha a moci, aby sa vaša viera nezakladala na ľudskej múdrosti, ale na Božej moci.*“ (1.Kor 2,1-5) Nie vybrané slová, múdrosť, presvedčivé slová, rečnícke umenie, ale prítomnosť Ducha Svätého. Chcel, aby viera tých, ktorým kázal, nebola založená na ľudských schopnostiach, ale na Božej moci. Vedel veľmi dobre, že na to, aby ľudia uverili, sa Boh musí dotknúť Duchom Svätým ľudských srdc.

A to sa presne stalo počas Letníc. Najprv Duch Svätý zostúpil na 12 apoštolov. Následne jeden z nich, Peter, predniesol reč, v ktorej vydal jasné svedectvo o Pánovi Ježišovi Kristovi a Duch Svätý pomohol poslúchateľom pochopiť zvesť: „*Keď to počuli, bodlo ich to v srdci, a povedali Petrovi a ostatným apoštolom: Čo robiť, mužovia, bratia?*“ (Sk 2,37) Pôsobením Ducha Svätého ich Petrova kázeň zasiahla, bodlo ich to v srdciach, premýšľajú nad tým, čo majú robiť. Apoštol Peter vedel ako má odpovedať. Mal nielen teoretickú znalosť, ale prešiel aj vlastným procesom pokánia.

Ducha Svätého však potrebujú nielen tí, ktorí vykladajú slovo Božie, ale aj tí, ktorí ho počúvajú. Bôžia vôľa je, aby všetci veriaci, nielen duchovní pastieri, dobre poznali Božie slovo. Pán Ježiš povedal: „*V prorokoch je napísané: Všetci budú vyučení Bohom; každý, kto počul Otca a učí sa, prichádza ku mne.*“ (Jn 6,45) My už nemáme možnosť ako dvanásť učeníkov stretávať sa s Pánom Ježišom tak ako oni, keď sa stretávali s Pánom, keď bol v tele tu na zemi. Ale aj pre nás platí to, čo povedal Pán Ježiš pred svojim odchodom: „*Ale Radca, ten Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, Ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril.*“

Akým spôsobom nás Duch Svätý učí? Skrze Písmo sväté. Apoštol Peter píše: „*Uvedomte si predovšetkým, že ani jedno prorocké Písmo nepripúšťa samovolný výklad; lebo nikdy z ľudskej vôle nepovstalo prorocké, ale Duchom Svätým vedení hovorili (svätí) ľudia Boží.*“ (2.Pt 1,20) Autorom Písma je Duch Boží, on viedol pisateľov jedntlivých biblických kníh. Preto je dôležité, aby človek nepohrdal tým, čo Biblia učí. Pripomína to aj apoštol Pavol: „*Každé písmo, vdýchnuté od Boha, (je) aj užitočné učiť, karhať, napravovať a vychovávať v spravodlivosti, aby bol človek Boží dokonalý a spôsobilý na všetko dobré.*“ (2Tim 3,16–17) Písmo Sväté je vdýchnuté od Boha, je užitočné na učenie. Prečo? Aby človek Boží bol spôsobilý na všetko dobré.

Model cirkvi v Novom zákone je cirkev, kde každý člen niečo robí. Nie sú to diváci na koncerte sólistu, ale skôr orchester, kde každý hrá na nejakom nástroji. Úlohou kazateľa je podať slovo Božie zrozumiteľne, s cieľom, aby veriaci nielen niečo vedeli, ale aby aj niečo konali. Konfirmandi pri 3. časti konfirmačného sľubu sa zaväzujú k aktívnemu životu v cirkvi, nielen prijímať, ale aj dávať, robiť niečo pre svoj zbor. Ale to všetko nepôjde bez Ducha Svätého, on zapáľuje naše srdcia. Potrebujú ho aj kazatelia, ale aj tí, ktorým Božie slovo kážu. Duch Svätý je síce v úzadí, neukazuje na seba. Pán Ježiš o Duchu Svätom povedal: „*On mňa oslávi ...*“ (Jn 16,14) Práca Ducha svätého vedie k tomu, aby bol oslávený Pán Ježiš. Ale aj Duch Svätý je hoden našich chvál, úcty a rešpektu. Budme dobrí žiaci a učme sa s Jeho pomocou z Písma Svätého ako si usporiadať a prežiť svoje životy.

Amen.

Modlitba na Rusadle

Prevzaté zo starej reformovanej modlitebnej knihy

Na Rusadel'nym slavnym dňu s vecejoma vernima krescanoma vjedno, pozdihnem i ja šerco i ruky mojo ku tebe, nebeski Oče moj a z vdečnim šercom oslavujem tebe za totu pracu tvoju slavnu, vedľa ktorej ši na jednom takim dňu viľal Ducha svatoho na Apoštoloch, žeby jich u založenju krescanskej svatej cirkvi pomocoval, ktorej cirkvi še i ja za uda šmi hlavnim blahoslavenstvom trimam u živoce mojim.

Och ked bim tej cirkvi hodnim udom mohol (mohla) budz a vernim učeníkom mojoho mileho Ježiša! Pridz och požehnani Duchu! Pridz i ku mne, ošvic rozum moj, nakloň na dobre voľu moju, žebim rozumel (rozumela) povinnosce mojo a tich bez odkladovaňa skončil(a). Pridz a pomacuj me u nemoci, pocešuj u žalobe, osmeluj u strachu, chraň od pokušeňoch, pridz i nech še uvidzi praca tvoja i na mne, žebi urodzil(a) i ja Ducha ovoce, lasku, radosc, pokoj, cerpežlivosc, miloserdenstvo, dobrotivosc, poniženosc a mirnosc.

Pridz och požehnani Duchu a pošvec i pocešuj veľo cerpenich, spomahaj mizernich na pevni dobri stav, prešvec zamožnich i bohatic otim, že i voni su lem ľudze, rovni ku ľudzom a bratove žobrakoju.

Pridz och požehnani Duchu a učič, žeby rusadelne sviatkovane mojo Bohoj še ľubilo a ja na predok iduc po draže na večne blahoslavenstvo veducej u nadzeji spasenia mojoho bim še pomocoval(a) pre Ježiša Krista. Amen.

(fonetický prepis – Modlitebná kniha bola písaná vo východoslovenskom nárečí s maďarským pravopisom, 2. vydanie z roku 1902)

Ekumenický pašiový sprievod v Michalovciach

Juraj Gajdošoci

Veľký Piatok 3.4.2015, udalosť ukrižovania Ježiša Krista, nás spojila do jedného ekumenického pašiového sprievodu, ktorý už má v našom meste niekoľko ročnú tradíciu. Viedol od Baziliky Minor redemptoristov na michalovský Hrádok. Na jednotlivých zastaveniach sa čítali pašie z Písma, Evanjelium Jána. Spievali sa piesne jednotlivých zúčastnených cirkví. Množstvo veriacich neodradilo ani premenlivé aprílové počasie. Na našej ceste fúkal chladný vietor, pršalo aj snežilo, ale svietilo i slnko. Do sprievodu tak ako aj po minulé roky sa zapojil primátor Michaloviec Viliam Záhorčák, zástupca primátora mesta Benjamín Bančej, mestský poslanec Ján Ďurovčík.

Na ekumenickom sprievode sa zúčastnili cirkvi: Rímskokatolícka cirkev - farnosť, Rímskokatolícka cirkev - Saleziáni, Rímskokatolícka cirkev - Palotíni, Gréckokatolícka cirkev - farnosť, Gréckokatolícka cirkev - Redemptoristi, Evanjelická cirkev metodistická, Evanjelická cirkev augsburského vyznania, Apoštolská cirkev, Cirkev bratská a naša Reformovaná kresťanská cirkev.

Na Hrádku sa k zúčastneným prihovril rímskokatolícky dekan Stanislav Pavúk a primátor mesta Michalovce Viliam Záhorčák. Naša reformovaná pieseň Ja s vierou pozerám na kríž do Tvojich rán, v podaní kantora Jaroslava Kasinca a kresťanov v sprievode, zaznela priamo pod Hrádkom. Účastníci si pozreli Hrádok, hrobku a časť pre cirkevné zhromažďovanie.

Ekumenický pašiový sprievod sa stal pre nás vyjadrením obdivu a súhlasu s dielom Ježiša Krista, ukrižovaného a vzkrieseného.

Zjavenie Pána

Lea Hovanová, žiačka ZŠ

Keď boli učeníci spolu, zjavil sa im Pán Ježiš. Ale keď sa im zjavil Pán Ježiš, neboli tam všetci učeníci, lebo učeník Tomáš tam vtedy nebol. Preto, keď sa učeníci zase stretli, povedali učeníkovi Tomášovi, čo sa im stalo, čo videli, ale učeník Tomáš povedal: „Vtedy uverím, ak sa dvomi prstami dotknem jeho rán.“ Potom sa zjavil Pán Ježiš a povedal Tomášovi, aby sa dotkol Jeho rán. No Tomáš sa nedotkol, zistil že učeníci mali pravdu.

Tak aj mi verme tomu, čo je napísane v Biblii, lebo je to Pravda. Dôvera je najdôležitejšia, keď nebudeme veriť, nepohneme sa ďalej. To je jedno, čomu neveríte, ale začnite veriť Biblii, uvidíte, že to bude stáť zato.

Teologické princípy Kalvínovej teológie 2. časť

Michal Hromaník

Kalvínova Inštitúcia ako katechizmus kresťanskej vierouky a mravouky nechcela byť ničím iným než teológiou Božieho slova, stala sa najmocnejšou zbraňou protestantizmu proti stredovekému chápaniu kresťanstva a najspôhlivejším sprievodcom viery v živote. Na apoštolskom vyznaní viery ukazoval Kalvín, že protestanti sú pravými biblickými kresťanmi, že teológia reformácie je starým učením Kristovej cirkvi a princípy viery reformačných veriacich sú poňatím onej pravdy, ktorá je v Písmach svätých a ktorá bola známa zbožným ľuďom vo všetkých generáciách od vzniku cirkvi.

Inštitúcia je dielom mladého človeka, ktorého ústredným záujmom bola čistá nezvratná služba Hospodinovi, Otcovi Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, ako aj On sám vo svojom slove predpísal ku svojej cti a sláve a k nášmu spaseniu. Niet spasenia bez Božieho vyvolenia, ktoré nie je závislé na ľudskom úsilí ani na ľudskej zásluhe, ale ktoré je dielom nezaslúženého milosrdenstva Božieho, zjaveného a odkrytého v Ježišovi Kristovi. Spasenie je len v znamení tieňa kríža na Golgote, ktorý padá na celý svet, Boh Stvoriteľ je Boh Spasiteľ. On je priateľom človeka a ty nemáš nič, čím by si mu vyšiel v ústrety, než že mu budeš plne dôverovať, že Ho budeš v živote a smrti oslavovať, chopiac sa Božieho milosrdenstva a že môžeš žiť len z odpustenia.

Súhrn kresťanského učenia vidí Kalvín v poznaní Boha a človeka. Inštitúcia pripomína nepremlčateľné povinnosti, ktoré človek má voči Bohu i voči ľuďom, a prikazuje život v čistote, posvätení, poslušnosti a láske s odkazom večného blahoslavenstva pre tých, ktorí zotrávajú vo vernosti a viere. Spis svedčí, že sa Kalvín učil u Luthera, ku ktorému, hoci osobne neznámemu, mal ako ku prvému reformátorovi úctu, ktorú si zachoval i keď dobre vedel o rozdieloch pre ktoré sa nemohol pripojiť ku všetkým názorom wittenbergskeho reformátora bez výhrad. Rozdiely plynuli odtiaľ, že sa Kalvín nesústredil na otázku osobného spasenia tou mierou ako Luther. Tešil sa síce ako on len a len z evanjelia o spasení z milosti. Jeho prejavy sú vďačnou pokorou človeka, ktorý vie, že je zachránený z moci hriechu a smrti nevýstižným Božím milosrdenstvom, že nemá nič, čím by sa mohol pred Bohom chváliť. Vedel, ako každý kresťan stále potrebuje odpustenie hriechov. Bol však viac zaujatý Božím slovom než potrebami svojho vnútra. Hovoríme, že jeho zbožnosť bola objektívnejšia ako bola u Luthera, ktorý bol založený silne subjektívne. Kalvín našiel v slove Božom predovšetkým zvesť o Božej zvrchovanosti, zjavenej svetu i v Starom zákone i v evanjeliu Pána Ježiša Krista. Boh zjavený v Ježišovi Kristovi mu bol do tej miery Pánom, že sa mu celé zjavenie Božej pravdy obsiahnutej v Písme svätom sústreďovalo do výzvy: „Samému Bohu sláva – Soli Deo Gloria!“ Predovšetkým sme sa znovu zrodili pre Boha a nie pre seba. Stredom kresťanského záujmu nesmie byť vlastné spasenie, ale česť a sláva Božia. Profesor J. L. Hromádka hovorí v úvode o Kalvínovi v knihe : „Kalvín, kardinál a reformátor; Praha 1936 str. 86“, že mnoho vysvetlí vonkajší fakt, že Kalvín, skôr než sa stal reformátorom, prešiel

prenikavým humanistickým vzdelaním. Luther vyrastal na reformátora v ovzduší rehoľnej mníšskej zbožnosti. Kalvín vskutku prežil súdobý humanizmus s jeho láskou k antickej vzdelanosti a jeho kritickým vzťahom k bezduchej tradícii i k poverčivej, ľubovoľnej zbožnosti. Humanizmus v ňom tiež posilnil zmysel pre svet a jeho potreby, pre premyslenú a programovú prácu na jednotlivých životných oblastiach. Bol to muž rozumovej strízlivosti, málo zahľtený do seba, viac obrátený navonok k práci, povinnostiam a zápasom.

Z úplného vyvýšenia Božej moci a milosti plynulo Kalvínovi hlboké porozumenie viery pre skutočnosť, nad ktorou sa iní toľko zarážali a zarážajú, že Boh sám od vekov vyvolil zo zástupu hriešnikov tých, ktorých chcel obdarit životom a postaviť do svojej služby. Viera sústredená v zmysle svätého Písma na samého Boha Otca a Ježiša Krista, nútila Kalvína, aby veril, že človek je do všetkých dôsledkov Božím vlastníctvom. Sama večná, úplne slobodná, zvrchovane milostivá Božia rada rozhoduje o tom, aby človek bol spasený. Videl, ako táto viera v predestináciu – predurčenie, dáva veriacemu človeku najhlbšie zakotvenie v istote, že nie je ponechaný sebe samému, svojej nedôvere, svojej nedokonalosti, že Boh sám skutkom svojho vyvolenia ručí za jeho záchranu z hriechov a smrti. Prijíma ho do svojho ľudu, vo svojej milosti človeku preukázanej trvá napriek kolísaniu a klesaniu, ktorého je veriaci človek tak plný.

Kvetná nedeľa – Misijno diakonické stretnutie starších

Juraj Gajdošoci

Popoludnie na Kvetnú nedeľu patrilo už tradičnému misijno-diaconickému stretnutiu v našej zborovej sieni. Zišli sa bratia a sestry s nášho zboru, ktorí sa zúčastnili aj na Svätej večeri Pánovej. Komisia presbyterstva pripravila vhodný program na toto obdobie. Zazneli biblické čítania, kresťanské úvahy a duchovná poézia. Stretnutie starostlivo pripravili sestry: Anna Tomašulová, Marta Sotáková, Anna Mikulová. V programe prednášala sestra Mária Gazdovičová.

Medzi nás na toto stretnutie prišiel aj brat Michal Hromaník s manželkou, náš farár na dôchodku. Privítali sme medzi nami i niekdajšieho kantora michalovského zboru Juraja Čisára st.

Oživilo sa spomienky na rok 1994, keď vtedy na Kvetnú nedeľu boli vôbec prvé bohoslužby v ešte rozostavanom michalovskom reformovanom kostole. Presbyterský zbor a spolupracovníci dovezli lavice ešte aj stôl Pánov. Hrubá stavba kostola sa na Kvetnú nedeľu v roku 1994 premenila na to najkrajšie miesto pre reformovaných nielen z Michaloviec. Nech Pán bohato požehná všetkých našich starších, ktorí sú pre nás vždy vzácní.

Lebo viem, v koho som uveril!

(Jób 13:15 a 2.Tim 1:12)

Godočík Juraj

V hore uvedených miestach nachádzame čítanie o pravdivej skutočnosti, že všetko zlé v niektorých prípadoch nám aj na dobré poslúži. Píše sa ďalej, akú máme mať dôveru v Pánovi.

Zo skúsenosti vieme, že naše životy sú veľa krát postihnuté chvíľami súženia a trápenia. Treba ich brať ako samozrejmosť bežného života. Je síce ťažko sa z toho vymotať a tu len modlitbou môžeme vo viere Pánovi dôjsť uistenia, že On nám vo všetkom pomôže, ale je k tomu potrebná aj naša trpezlivosť.

Pán nás vyzýva, aby sme zanechali pozemské starosti a radšej sa obrátili hore k nebesám, aby naše hlavy boli vztyčené hore. Tak je aj napísané: „Dívaj sa stále len hore“. Takto sa modlil aj Jób a chcel byť stále v Božej blízkosti. Aj apoštol Pavol, keď sa nachádzal vo veľkom trápení a súžení pre šírenie Božieho evanjelia, dúfal len v Hospodina a napriek všetkému vo svojej misijnej práci pokračoval aj naďalej, lebo mal silnú vieru, že Hospodin mu vo všetkom pomôže. Pavol mal stále na mysli Pánove rozhodnutie, keď sa dal pribiť na drevo kríža za naše hriechy.

Treba, aby sme na prvom mieste boli bohabojní, ako bol Jób, ktorý nebol ani bohatý, ani pyšný, a preto pre tieto spomenuté vlastnosti bol u Boha obľúbeným jeho služobníkom. Mal veľkú pokoru pred Bohom a držal sa Pánových napomenutí, že keď som sa narodil, nemal som nič, a keď sa bude končiť môj život a budem odchádzať, nič si so sebou nezoberiem. Lebo všetko čo som mal, bolo darom od Hospodina. Jób bol ťažko skúšaný skrze rôzne choroby a aj tak ostal verný Pánu Bohu.

Položme si na záver otázku, kde hľadáme Boha my. Slová proroka Izaiáša znejú: „*Hľadajte Hospodina, dokiaľ sa vám dá nájsť, vyzývajte Jeho meno, dokiaľ je blízko!*“

KALVÍN - Zborový list

Vydáva: Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – cirkevný zbor Michalovce.

Redakčná rada: Juraj Gajdošoci, Jaroslav Bánoci, Ján Šoltés, Timea Sotáková, Anna Mikulová.

Zodpovedný redaktor: Ján Šoltés, e-mail: tyzer@gecom.sk

Adresa redakcie: A. Sládkoviča 7, 071 01 Michalovce.

Internetové stránky zboru: www.kalvin.sk

Tlač: SCHMIT-PRESS, s. r. o., Hviezdoslavova 26, 071 01 Michalovce.

NEPREDAJNÉ